

**Píseň:** EZ637 - Díky Bohu vzdejme + **modlitba; Oddíl k výkladu:** Jk 4, 1-17

Milí přátelé,

na posledním setkání jsme dokončili Jk 3. V ní Jakub konkretizoval Boží/božskou moudrost (dosl. „moudrost shůry“), také ve vymezení vůči moudrosti lidské, přízemní.

Ta lidská, přízemní je živošičná (srv. Jk 4, 1-3) až d'ábelská - tedy svůdná, slibná, ale vždy vedoucí do oddělenosti od Boha = hříchu. Naopak Boží moudrost je právě hříchu, právě vzpoury proti Bohu, prosta (= čistá, dosl. „svatá“), je mírumilovná (srv. Jk 4, 1-3), ochotna dát se přesvědčit, plná slitování, bez předsudků a bez přetvářky.

### **Odkud boje a sváry?**

Toto téma pak Jakub logicky rozvíjí dál, proto jsem na návaznost závěru Jk 3 a Jk 4 upozorňoval dnes i minule. Pokud totiž přijímáme moudrost shůry a dle této Boží moudrosti se řídíme (plurál!) odkud jsou ty boje a sváry?

Jakub odpovídá: No právě z té lidské moudrosti. Z té d'ábelské, která se nechce podřizovat Boží vůli a ve své přízemní živošičnosti pudí k plnění vlastních chtění, libostí (BKR) a vášní (Jk 4, 1-3).

Totíž že adresáti Jakubovy epištoly vydávají ovoce, které ukazuje, že jejich víra i moudrost jsou z lidí. Nikoli z Boha. Jsou podle lidí, nikoli podle Boha. Tak se dotýká základu biblických náboženství, ba náboženství obecně: Jde člověku v náboženských principech i praxi (obojí spolu = víra) o naplnění svých vášní a chtění, nebo naopak o jejich podřizenost vůči Bohu? Hledá člověk v náboženství nástroj pro své ego a libosti, nebo přiblížení se Stvořiteli světa?

Proto je úvod Jk 4 tak důrazný. A vlastně nejen úvod. Protože jde o nejzákladnější náboženské principy. Tedy o nejzákladnější principy lidské orientace ve světě i v sobě.

Teologie proto hovoří o církvi a Církvi. Již Augustin o rozdílu mezi těmito dvěma skutečnostmi pojednával ve spisu O obci Boží (De civitate Dei). Ba již kanonické spisy SZ již v Gn 9, 20-27 vědí, že potomky spravedlivého Noeho nejsou jen Šémovci, ale také Chámovci (Bohu se vzpírající) a Jefetovci (jdoucí s proudem).

Jiní hovoří o církvi viditelné a církvi neviditelné. Spisy NZ o Tělu Kristovu (= Církev/neviditelná církev) a o lidském zřízení. Totiž že své věrné si povolává Bůh, člověk v nikom poslušnost Stvořiteli světa způsobit nemůže<sup>1</sup>. Tak je řada „vyvolených,“ totiž plnění Boží dvojpříkázání lásky, mimo církev. A v církvi (členstvím, například) je řada lidí, kteří s Církví, s Tělem Kristovým nemají společného nic nebo skoro nic. Někdy i vědomě.

Tak je Jk 4 také svědectvím, že tyto jsou sváry a neschopnost církve dostávat, co by ráda, staré jako církev sama. Tedy jako lidstvo samo.

Jakub tím také odpovídá na otázku, jak je možné, že se církvi tolik nedaří: Protože je složena z lidí. A ti buď žijí z moudrosti shůry a nebo z lidské. A tak se buď usilují znovu a znovu přiblížit Bohu, nebo vlastně o útěk d'ábla (symbol!) nestojí. Ba možná jsou v jeho společnosti spokojeni.

Ani jedna však nenaplňuje lidskou vůli. Bud' protože podřizováním se Boží vůli ztrácejí lidská přání sílu, důležitost a časem mizí úplně. A nebo usilují naplnit svá chtění takřka libovolnými prostředky a zjišťují, že ovoce stejně není takové, jaké jsem si představoval ve své svévolné fantazii. Také proto, že naráží na svévoli jiných.

Bůh dává štědře všem, ale to, co sám považuje za dobré. Tedy co dobré skutečně je. Že se to obvykle mívá s lidskou touhou je nasnadě, stejně jako důvod tohoto míjení...

## Překlad

---

<sup>1</sup> Člověk však má vliv. Jak pozitivní - zvat, sdělovat pravdu, ukazovat, proč je dobré přibližovat se Bohu (srv. Jk 4, nejen v. 7), tak negativní - nesoustředit společenství na Boha a jeho činy, nýbrž na člověka a jeho přízemní moudrost či vášně.

Krásně to vše podtrhuje kralický překlad, dovolte pár příkladů: Jk 4, 1: *Zdali nejsou bojové a vády mezi vámi z vašich libostí, které rytěříjí v údech vašich?* Totiž: Zdali to vadění mezi křesťany (!) nepochází náhodou z libostí, které křesťanům vládnou (dosl. strategizují, ř. strateuomai)?

Jk 4, 3: *Prosíte a nebéřete, protože zle prosíte, abyste na své libosti vynakládali.* Také zde jsou kraličtí přesnější. Bůh přece dává štědře všem (Jk 1, 5). Jenže ten, který chce to své, si nabídnuté a darované, které nechce, prostě nevezme. Ačkoli je to od Boha. Protože dary od Boha obvykle nejdou vynakládat na vlastní libosti (dosl.: rozkoše, požitky, ř. hedoné).

Jk 4, 4: *Cizoložníci a cizoložnice, což nevíte, že přízeň světa jest nepřítelkyně Boží?* V závěru Jk již neslyšíme „milovaní bratři,“ nýbrž normální sprdnutí, jakého se dostává nevěrníkovi či nevěrnici. Dodejme, že pouze Český ekumenický překlad (ČEP) ze mně dostupných překladů latinských, anglických, francouzských a českých zde „ohlazuje.“ Co tím asi mohli překladatelé sledovat? Co je k tomu asi mohlo vést...?

Jk 4, 5: *Zdali k závisti nakloňuje duch ten, který přebývá ve vás?* Tento verš překládá věrně jen jeden francouzský překlad (tzv. jeruzalémský). Kraličtí jsou velice blízko, avšak závěr zní v řečtině jinak: ... *duch ten, kterého dal do vás?* Tedy nejde o nějakého našeho ducha, o lidskou přirozenost. Nýbrž právě o ducha vloženého - Božího. Že ekumenický se zde úplně uštěřil, je snad zřejmé<sup>2</sup>.

A posledním příkladem budiž Jk 4, 16: *Vy pak se chlubíte v pýše své. Všeliká taková chloubá zlá jest.* Jakub tedy svým adresátům nevyčítá jakési nekonkrétní, abstraktní vychloubání, natožpak chvástání, které by měl ČEP uvádět kurzívou. Nýbrž zcela konkrétní chlubení se *vlastní pýchou*. Tedy tím, na co já jsem pyšný. Tím, že já jsem pyšný. Tedy nejde o to, že se křesťané chlubí, ale že chlubí pyšně, zpupně, povýšeně a tedy

---

<sup>2</sup> Proto nenalezneme žádný odkaz k tomuto verši, ačkoli je prezentován jako citát. Dobrou a inspirativní analýzu tohoto verše uvádí Mrázek ve svých výkladech Bláznovství víry podle Jakuba. Doporučuji k přečtení!

neopodstatně<sup>3</sup>. Tedy něčím, co buď vůbec není k vychloubání a nebo to není jejich zásluhou.

Nepřesně až zavádějícím způsobem přeložených vět je v Jk 4 víc, než uvádím (např. Jk 4, 9 kde Jakub nevyslovuje přání („ať se...“) nýbrž přikazuje („smích váš obratiť se v kvílení“)). Obširněji jsem se tomtu věnoval, protože jde o neobvyklou koncentraci až mylných překladů v ČEPu. Taková situace má vždy vzbudit podezření. Proč překladatel nepřekládá, co psal autor?

Odpověď je obvykle následující: Autor je příliš přísný. Příliš drsný. Má příliš vysoké nároky. Nebo píše jazykem, který se nám úplně nehodí (případy vulgarismů v Bibli; srv. Fil 3, 8 + Ex 5, 21). Což jsou všechny absurdní argumenty při překladu Písem svatých. Copak nejsou právě ony mírou a autoritou?

Tak hluboko však sahá rozdíl mezi Církví a církví, mezi Tělem Kristovým a lidským zřízením, že až do překladů. Přece nemůžeme překládat to, co autor kanonizovaného spisu napsal! Vždyť je to sprosté a přísné a drsné! Vždyť jeho spis považujeme jen za svatý a určující míru!

A Jakub je velmi drsný. Právě ve 4. kapitole a v pokračování Jk 5, 1-6 (proč takto rozděleno?). Jakub tne až do morku kostí, až do lidské pokřivené podstaty. A navíc, připomeňme, Jakub píše *do církve*. Takto nekárá a nemoralizuje a neplísni *světské* společenství či společnost, nýbrž *křesťanskou diasporu*. Jakub míří do vlastních řad.

Možná také proto ekumeničtí překladatelé tak silně zmírňují. Možná také proto křesťané rádi *neplísni* vlastní řady, „ty své.“

Ačkoli právě to činí Písma svatá, závazný kánon a míra nejen křesťanů.

## Jak z toho ven?

---

<sup>3</sup> Pýcha, též povýšenost, zpujnost, namyšlenost (lat. *superbia*, ř. *hybris*) je vlastnost spočívající v nadhodnocení vlastní osoby. Jde o iracionální a zkorumpovaný (= pokřivený) pocit vlastní hodnoty, statutu nebo úspěchů. Toto nad- v nadhodnocení slyšíme v onom super- latinského *superbia*.

Jakub tedy opět užívá obvyklé prorocké starozákonní formy. Uvádí slova Božího soudu. Tne až do nejhlubšího kořene zla v církvi (v důsledku proto také ve světě): Pýchy, povýšenosti, využívání Boha jako prostředku plnění mých libostí, vášní a chtění. Stejně říká i již Gn 3.

Jakub také nabízí cestu ven, cestu Církve, cestu starozákonních proroků, cestu Kristovu, cestu Boží, cestu moudrosti shůry: Mocnější je milost, kterou Bůh dává. Kterou dává právě ten Bůh, který ji dopřává právě pokorným.

Tedy právě těm, kteří se podřizují právě *Bohu*. Což se pozná po ovoci slyšení slova Božího soudu. Právě takový si totiž nechá líbit, že si má mnoho za co umývat ruce a očišťovat srdce. Že je stále ještě člověkem dvojí tváře. Že stále ještě snižuje své bratry a sestry v Kristu. A tak odsuzuje Zákon. A tak se staví do role Boha. Který takové jednání samozřejmě vnímá jako pýchu a zpupnost. A tak nabízí, co zpupný a pyšný nechce: Svobodu od svých libostí, od sebe samotného. Aby sám sobě nezpůsobil odsouzení a zatracení.

Tedy existuje cesta ven ze zkorumpovanosti (= pokřivenosti) jednotlivce i skupiny i společenství. Bůh, a tak i Jakub a proroci a Ježíš, „šijí“ do svých řad právě proto, aby vyšli ven ze své do-sebe-zakroucenosti. A nebo si alespoň všimli jak nekompatibilní je takové ovoce takové víry s moudrostí shůry. Alespoň ti z církve...

### **Závěr Jk 4**

Bohužel je Jakubův myšlenkový celek nešikovně rozdělen. Jk 4 pokračuje ve stejné myšlence až do Jk 5, 6. V závěru Jk 4 pak opět slyšíme zcela konkrétní aplikace, tedy ovoce, jakubovské víry: Nestav na sobě! Tvé plány jsou stejně směšné, jako boháče bourajícího a stavějícího stodoly (Lk 12, 13-21; Jakub vlastně jinými slovy tlumočí stejnou tradici!). Což pokračuje právě v Jk 5, 1-6.

Jakubovi tedy nejde o to, abychom u každé věty říkali „dá-li Pán.“ Ale abychom to alespoň občas vyslovili, protože na to budeme u každého plánu myslet. A že na to máme myslet!

A nejde ani o to, že by křesťan nesměl plánovat, nýbrž že má plánovat, ale přitom pamatovat na smrt. Má plánovat s vědomím bytosti, která má vliv jen na velmi málo. S vědomím, že nakonec záleží pouze na Boží milosti.

Nikoli na mých obchodních a plánovacích schopnostech. Nikoli na mé pýše a chvástání se marketingovými či prodejními nebo jinými dovednostmi.

## **Shrnutí**

Jakub šije do svých vlastních řad. Nikoli do těch venku z kostela. Činí tak proto, že i v tomto oddíle svého dopisu formuluje jemu známou tradici Ježíšových slov (srv. názvuky a odkazy). Ježíš také káral v první řadě ty své: učedníky (např.: Mk 8, 31-38), farizeje, židy, zákoníky (např.: Mt 5, 20; Mt 12, 38-39), penězoměnce (J 2, 14-21).

Nikoli Římany, pohany z Týru a Sidónu či jiného góje. Za těmi naopak navzdory očekávání těch svých vycházel s hlubokým milosrdenstvím (Mk 5). Stejně jako navzdory očekáváním právě na „ty své“ kladl vyšší a vyšší nároky (Mk 10, 17-22). Ba právě ty své opakovaně kritizoval.

Jak blízko jsou tomuto prorockému a kristovskému příkladu moudrosti shůry současné církve? Současní křesťané? Jsou ochotni slyšet jakubovská slova? Vyslovovat je do vlastních řad nebo je raději míří na všechny ostatní, jen ne na „ty své“?

Jak silná jsou pokušení pokřivené lidské přirozenosti... hlavně nekárat „ty své,“ hlavně kárat ty všechny ostatní...

A tak chvála Bohu za každého, kdo i v církvi usiluje o Církev spolu s dalšími Církevníky, navzdory tlakům církevníků. Chvála Bohu za každého, kdo po vzoru Jakuba, Ježíše, proroků i dalších přibližuje k Bohu sebe i bližní.

**Píseň: EZ662 - Do země se skrývá + modlitba Páně**  
**Rozhovor**